

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 6003/19

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט י' אלרון

המערער: אריה גרינס

נ ג ד

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים
ב-תה"ג 508-02-19 מיום 13.8.2019 שניתנה על ידי כב'
השופטת ח' מ' לומפ

תאריך הישיבה: ט"ז באב התש"ף (6.8.2020)

בשם המערער: עו"ד אסף קליין

בשם המשיב: עו"ד אביטל ריבנר-אורון

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (השופטת ח' מ' לומפ) בתה"ג 508-02-19 מיום 13.8.2019, בגדרה הוכרז המערער כבר-הסגרה לפי סעיף 3 לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954 (להלן: חוק ההסגרה), בגין העמדתו לדין בעבירות הונאה בארצות הברית.

רקע עובדתי

2. בשלהי שנת 2008 נפתחה בארצות הברית חקירה פלילית נגד המערער ואדם נוסף (להלן: מזרחי), בחשד לביצוע עבירות הונאה. חקירה זו הובילה בשנת 2012 להגשת כתב אישום נגד מזרחי, במסגרתו יוחסו לו עבירות הונאה שונות.

ביום 30.1.2014 תוקן כתב האישום שהוגש נגד מזרחי, והמערער צורף כנאשם נוסף ביחס לחלק מסעיפי האישום. במסגרת כתב האישום המתוקן הואשמו השניים בביצוע עבירות של הונאת בנק וסיוע וגרימת ביצוע (Bank Fraud ו-Aiding and Abetting and Causing an Act to be Done); וכן עבירות של מתן הצהרה כוזבת למוסד פיננסי המבוטח על ידי ממשלת ארצות הברית וגרימת ביצוע (False Statement to a Federally Insured Financial Institution ו-Aiding and Abetting and Causing an Act to be Done). מזרחי הואשם בעבירות שבוצעו בין חודש פברואר 2004 לחודש יוני 2008, והמערער הואשם, במסגרת סעיפים 1-2, 4-10, ו-28-29 לכתב האישום המתוקן, בעבירות שבוצעו בין חודש פברואר 2004 עד ליום 15.4.2005 לפחות.

עם הגשת כתב האישום המתוקן, הוצאו צווי מעצר נגד השניים בבית המשפט הפדראלי המחוזי במחוז מרכז בקליפורניה שבארצות הברית.

3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, בתקופה הרלוונטית לאישומים, ניהל מזרחי עסק למכירות סיטונאיות של מכשירים אלקטרוניים, במסגרת שתי חברות (שתכונה להלן: NEI ו-TCI, וביחד: החברות). המערער שימש כמנהל הכספים של NEI ומזכיר של TCI.

לפני חודש נובמבר 2003 יצרו מזרחי ואחרים, שזהותם אינה ידועה, מערכת הנהלת חשבונות עבור NEI ובראשית שנת 2004 יצרו מערכת דומה עבור TCI. במערכות אלו נרשמו, בכוונה להונות, ערכים כוזבים של מלאי, מכירות, חובות הלקוחות ופרטיהם. מאז הקמת המערכות לרישום הנתונים הפיקטיביים ועד לסיום ביצוע ההונאה בשנת 2008, נרשמו במערכת NEI הכנסות פיקטיביות ממכירות בסכום כולל של 104,865,435 דולר, שהיווה כ-32% מכלל המכירות שנרשמו במערכת; ואילו במערכת TCI נרשמו הכנסות פיקטיביות ממכירות בסכום כולל של כ-36,207,530 דולר, שהיווה קרוב ל-40% מכלל המכירות שנרשמו.

על בסיס הנתונים שהופקו ממערכות אלו, ובכללם מסמכים, דוחות מס כוזבים והצהרות כוזבות, התקבל מצג שווא בדבר פעילות עסקית רבה ורמת סיכון נמוכה לבנקים. כתוצאה מכך, קיבלו המערער ומזרחי הלוואות עסקיות עבור החברות משני בנקים במדינת קליפורניה (הבנקים יכוננו להלן: UCB ו-TB), ומזרחי קיבל הלוואות עסקיות עבור TCI מבנק נוסף (שיכונה להלן: SPB). מעת לעת, בהתבסס על הנתונים

האמורים, ולבקשת השניים, האריכו הבנקים את תוקף ההלוואות, הגדילו את תקרות קווי האשראי ואישרו הלוואות חורגות.

בשנת 2008 כשלו החברות בפירעון הלוואות אלו, ובכך הביאו לכישלון עסקי של UCB ו-SPB. ההלוואות של NEI שלא נפרעו כלפי UCB הסתכמו בסכום כולל של מעל 28,000,000 דולר. ההלוואות ללא פירעון של TCI כלפי SPB הסתכמו בסכום כולל של 5,000,000 דולר. מזרחי פרע את רוב החובות ל-TB באמצעות כספי הלוואה עסקית שהתקבלה מ-SPB בעקבות הצהרה כוזבת לפיה מטרת ההלוואה היתה רכישת סחורה. החוב הנותר כלפי TB עומד על סך של 183,440 דולר.

ביום 7.11.2008 נסגר SPB על ידי מדינת קליפורניה ומונה לו כונס נכסים; וביום 6.11.2009 נסגר גם UCB ומונה אף לו כונס נכסים.

4. לקראת סוף שנת 2008 נפתחו שתי חקירות פליליות בפרשה זו, האחת על ידי לשכת החקירות הפדראלית שבארצות הברית (ה-FBI), והשניה על ידי ה-Federal Deposit Insurance Corporation (ה-FDIC) – רשות ממשלתית פדראלית בארצות הברית המבטחת הפקדות בחשבונות בנקים – אשר שילמה חלק מחובות החברות לבנקים.

5. לאחר הגשת כתב האישום המקורי נגד מזרחי בשנת 2012, המשיכו החוקרים לחקור את הפרשה, חשפו ראיות נוספות ואת ביצוע העבירות גם נגד TB, כמתואר לעיל. לאחר הגשת כתב האישום המתוקן בשנת 2014 נמשכו פעולות החקירה בפרשה.

6. ביום 27.2.2017 הגישה ממשלת ארצות הברית בקשות להסגיר לידיה את המערער ואת מזרחי. בהמשך לכך, ביום 31.1.2019 הורתה שרת המשפטים על הבאת השניים לפני בית המשפט המחוזי בירושלים, כדי שיקבע האם הם בני-הסגרה לארצות הברית, זאת על פי סמכותה לפי סעיף 3 לחוק ההסגרה. בהתאם, ביום 27.2.2019 הגיש המשיב לבית המשפט המחוזי עתירה להכרזה עליהם כבני-הסגרה.

7. בהחלטתו נשוא הערעור, קיבל בית המשפט המחוזי את העתירה והכריז על השניים כבני-הסגרה לארצות הברית.

8. במסגרת ההליך בבית המשפט המחוזי, טען המערער חמש טענות נגד הסגרתו, שעל ארבע מהן עמד בערעורו, כפי שיפורט להלן:

ראשית, כי אין די בראיות שהוצגו במסגרת בקשת ההסגרה כדי לקיים את דרישת ה"אחיזה לאישום" (סעיף 9 לחוק ההסגרה), שכן לא הובאו ראיות המלמדות על מודעותו למעשי ההונאה שביצע מזרחי, או על כך שנטל בהם חלק כלשהו.

שנית, כי לא מתקיימת דרישת "הפליליות הכפולה" (סעיף 2(א) לחוק ההסגרה), שכן לפי החוק הישראלי, המעשים המיוחסים לו אינם עולים כדי מרמה בנסיבות מחמירות, מאחר שלטענתו הוא לא היה מעורב בתכנון מעשי המרמה כלפי הבנקים.

שלישית, כי חל הסייג שעניינו ב"תקנת הציבור" (סעיף 2ב(א)(8) לחוק ההסגרה), בנסיבות שבהן הסגרתו התבקשה רק כדי להביאו לעדות במשפטו של מזרחי, כך לטענתו; כמו גם בשל השיהוי בהגשת בקשת ההסגרה, שכן זו הוגשה בחלוף כ-14 שנים מעת ביצוע העבירות המיוחסות לו.

רביעית, כי העבירות שבהן הואשם התיישנו זה מכבר (סעיף 2ב(6) לחוק ההסגרה), שכן עבירת מרמה בצורתה המופחתת (שאינה בנסיבות מחמירות) היא עבירה מסוג עוון, וככזו, היא התיישנה בחלוף חמש שנים מיום ביצוע העבירה.

חמישית, כי בנסיבות שבהן צו המעצר שצורף לעתירה אינו הצו המקורי או העתק נאמן למקור, אלא "העתק של העתק של צו המעצר שאבד", וכאשר הצו נחתם על ידי פקיד בית המשפט ולא על ידי שופט, לא התקיים התנאי הפורמלי לפי סעיף 6(3) לפרוטוקול בין ממשלת ישראל לבין ממשלת ארצות הברית המתקן את אמנת ההסגרה (להלן: הפרוטוקול המתקן), הקובע כי "בקשה להסגרה של אדם המבוקש לצורך העמדה לדין תיתמך גם על ידי עותק של הצו או פקודת מעצר שהוציאו שופט או רשות מוסמכת אחרת".

9. באשר לטענה הראשונה – דיוות הראיות, נקבע כי "החומר הראיתי שצורף לבקשת ההסגרה הוא עשיר ומגוון ויש בו כדי לעמוד בדרישה ל'אחיזה לאישום'". בהקשר זה, נסמך בית המשפט על תצהיריו של הפרקליט Steven M. Arkow (להלן: ארקו) בעניינו של המערער, אליו צורפו כנספחים גם תצהיריה של החוקרת Marten

Williams (להלן: ויליאמס) מימים 24.1.2017, 3.8.2017 ו-23.8.2018 (להלן: התצהיר הראשון, השני והשלישי, בהתאמה) ותצהירו של מי ששימש כסגן נשיא UCB בין השנים 2001–2005, Neville Wellman (להלן: וולמן).

בין היתר, מתצהיריהם של ארקו וויליאמס עלה כי בביקורים שנערכו במחסני החברות התגלה כי רוב הקרטונים במחסנים היו ריקים וסודרו כדי ליצור מצג שווא שלפיו היה במחסנים מלאי, וכי באחד המחסנים נמצא מחשב שבו אותרו מערכות הנהלת החשבונות הפיקטיביות; כי החקירה העלתה שלא נמכרה כלל סחורה לגורמים שונים שהיו רשומים כלקוחותיהן של החברות, או שנמכרה להם סחורה בהיקף נמוך באופן משמעותי מכפי שדווח לבנקים; כי השוואה בין דוחות המס של החברות והדוחות שהוגשו לבנקים על ידי מזרחי והמערער, על מנת לקבל, להאריך ולהגדיל את קווי האשראי, מעלה כי האחרונים היו כוזבים; וכי המערער הגיש ל-UCB "דוח חייבים" של חברת NEI שהמידע בו תואם את המידע שבמערכת בעלת הנתונים הפיקטיביים של החברה.

מתצהירו של וולמן עולה, בין היתר, כי הוא הסתמך על המידע והמסמכים הפיננסיים שהמערער הגיש לו, ועל בסיסם המליץ על אישור הלוואה, המשך מימון, הגבהת תקרת קו האשראי ואישור מימון חורג נוסף, כאשר למעשה – כעולה מתצהירה של ויליאמס – השניים הפנו את כספי ההלוואות למימון פעולות שונות החורגות מאלו שהוגדרו בבקשות ההלוואה, כדי ליצור מצג שווא של הכנסות לחברות.

בית המשפט דחה אף את טענת המערער לפיה אין די ראיות למודעותו לעבירות ההונאה המיוחסות לו. בהקשר זה נשען בית המשפט על תצהירה השלישי של ויליאמס ממנו עלה כי במסגרת הודעות שנגבו ממנו, הודה המערער כי העביר מידע ומסמכים פיננסיים ל-UCB ו-TB; כי בעת התפטרותו מהעסק בשנת 2005 ידע ש"רוב העסק היה הונאה"; כי נהג לעזוב את המשרד בשעה 14:00 "משום שלא רצה להיות חלק מה'funny business'" של מזרחי; וכי עוד בשנת 2000 כאשר רצה לעזוב את העסק, מזרחי ניסה להרגיעו ואמר לו שהוא אחראי והשם של המערער "לא יופיע בשום מקום".

בית המשפט הדגיש כי די בראיות אלו, המלמדות לכאורה על מודעותו לנתונים הפיקטיביים שהושתלו במערכות המחשב והוגשו לבנקים, כדי לקיים את דרישת האחיזה לאישום, וכי שאלת היסוד הנפשי במלוא היקפה תתברר במשפטו.

10. אשר להתקיימות דרישת הפליליות הכפולה, נקבע כי בנסיבות בהן המערער מבוקש בגין מסירת דוחות כוזבים לבנקים; נתינת הצהרות כוזבות ביחס למטרת ההלוואות שביקשו; הצהרה על ערך מלאי גדול מערכו האמתי; ומסירת דוחות כוזבים בדבר חובות הלקוחות לחברות – הרי שמתקיימים יסודותיהן של העבירות המנויות בסעיפים 415, 418, 420 ו-423 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות וזיוף ושימוש במסמך מזויף בנסיבות מחמירות), כך ש"מדובר בזהות המעשה, אף אם אין מדובר בחפיפה של כל יסודות העבירה".

11. בית המשפט המחוזי הוסיף ודחה אף הטענה באשר לתחולת סייג ההתיישנות, וקבע כי "נוכח תחכומה של המרמה הנטענת, היקפיה וממדיה, היותה פרי מאמץ מתוכנן שיטתי וממושך בסכומים נכבדים כלפי מספר קורבנות", יש לראות בעבירות שבהן הואשם המערער ככאלו שנעשו בנסיבות מחמירות. משכך, העבירות בדין הישראלי המקבילות לעבירות בגינן הועמד המערער לדין לפי החוק האמריקני, הן מסוג "פשע", שתקופת ההתיישנות בגינן היא עשר שנים. ממילא, כך נקבע, טרם חלפה תקופת ההתיישנות ואין מניעה להעמיד את המערער לדין בגין ביצוען.

12. אשר לתחולתו של סייג תקנת הציבור, נקבע כי הגם שיש צדק מסוים בטענת המערער "ומדובר בשיהוי לא מבוטל", אין בכך כדי להצדיק את סיכול ההסגרה, בפרט משום שבשל טיב העבירות נדרש פרק זמן משמעותי לצרכי חקירת הפרשה מחד גיסא, ומאידך גיסא השיהוי לא פגע פגיעה של ממש ביכולתו של המערער להתגונן, שכן מדובר בתיק שנשען על תשתית ראייתית הכוללת בעיקר מסמכים פיננסיים (להבדיל מעדויות של עדי ראיה).

13. לבסוף, באשר לצו המעצר, נקבע כי יש לפרש את הוראת הפרוטוקול המתקן כך שבקשת ההסגרה יכולה להיתמך בעותק של עותק של צו המעצר המקורי ואין חובה לצרף אליה עותק מצו המעצר המקורי עצמו; וכי בנסיבות בהן צווי המעצר המקוריים אבדו, העתקי הצווים שצורפו קבילים לפי תקנות 1003 ו-1004 לכללי הראיות הפדראליים של ארצות הברית. הודגש, כי הפורום המתאים לדון בכללי הראיות של הדין האמריקאי הוא ההליך העיקרי בארצות הברית, ועל כן שאלת קבילות צווי המעצר תיבחן לעומקה במסגרת אותו הליך.

14. במסגרת נימוקי הערעור, עיקרי הטיעון מטעמו ובדיון שנערך לפנינו, שב המערער על טענותיו כפי שנטענו בהליך בבית המשפט המחוזי (למעט באשר לסוגיית הפלילות הכפולה, אשר אליה התייחס המערער רק במסגרת טענת ההתיישנות).

את עיקר יהבו תולה המערער בשאלת דיות הראיות. לשיטתו, לא הוכחה מודעותו לביצוע העבירות, אף לא ברמה הראשונית הנדרשת לשם העמדתו לדין. זאת, שכן החלטתו לעזוב את עבודתו אצל מזרחי בחודש אפריל 2005 בשל החשד שהתעורר בקרבו כלפיו, מלמדת כי חדל לעבוד בחברות ברגע שהבין כי מתבצעות בהן מעשי מרמה והונאה.

עוד נטען, כי בכתב האישום "קיימת אי-בהירות גדולה" ביחס לשאלה מי הגורם שהגיש את המסמכים הכוזבים לבנקים; וכי באופן ספציפי ביחס לאישומים 1 ו-7, עולה מתצהירה של ויליאמס כי ההצהרה הפיננסית הוכנה ושוגרה על ידי רואה החשבון סטיבן סטרול (להלן: סטרול), ולא על ידי המערער עצמו.

נוסף על כך נטען, כי בית המשפט המחוזי התעלם מתצהיריהם של משה גרוויצקי וחיים פרידמן, שהובאו מטעם המערער, שמהם עולה כי מזרחי סיפר להם בעת שהתנהל ההליך להסגרתו, כי הוא מצר על מה שנגרם למערער בעטיו, וכי המערער לא היה מודע להונאה החשבונית שביסוד עבירות ההונאה בהן הואשם; ומתצהירו של סטרול, שבו נכתב כי עבד כרואה חשבון חיצוני עבור מזרחי, ומעולם לא דיבר עם המערער על מצבן הפיננסי של החברות.

אשר לשאלת ההתיישנות, שב המערער על טענותיו בענין אופי העבירות המקבילות בדין הישראלי לאלו שבגינן הועמד לדין. לטענתו, אף אם כל הטענות נגדו יתבררו כנכונות, אין בהן כדי ללמד על ביצוע העבירה בנסיבות מחמירות, שכן לא הוכח כי היה מעורב בתכנון המעשים יחד עם מזרחי, וממילא מדובר בעבירה מסוג עוון שתקופת התיישנותה עומד על חמש שנים, אשר חלפה בטרם הגשת כתב האישום נגדו.

לבסוף נטען, כי לא קוימה הדרישה להמצאת עותק של צו המעצר או העתק נאמן למקור של הצו, בנסיבות שבהן מדובר "במסמך שהועתק ממסמך אחר שגם הוא לא היה מאומת כנדרש"; הוא לא נחתם על ידי שופט ואף לא על ידי פקיד מורשה; ולא נשא חותמת רשמית של בית המשפט – כל זאת בניגוד לדרישת סעיף 4 לחוק סדר הדין הפלילי הפדראלי ובניגוד לסעיפים 230 ו-240 לפרק 9-15.00 ל"מדריך משרד המשפטים

האמריקני", לפיהם על בקשת ההסגרה להיתמך במסמכים אשר "אוסרו ואומתו כדין", ויש להגיש יחד עם "העתק נאמן למקור של צו המעצר".

15. מנגד, המשיב סומך ידו על קביעותיו של בית המשפט המחוזי וסבור כי יש לדחות את הערעור.

אשר לסוגיית דיות הראיות, נטען כי חומר הראיות שצורף לבקשת ההסגרה מלמד כי המערער היה מודע להונאה ואף הגיש בעצמו מסמכים כוזבים לבנקים. כך, מתצהירה השלישי של ויליאמס עולה כי המערער מסר לה שידע כי מזרחי "שותל" נתונים פיקטיביים במערכת הנהלת החשבונות של החברות, וכי נעזר בדוחות פיקטיביים כדי לקבל הלוואות מהבנקים.

בנוסף, מתצהירו של וולמן עולה כי המערער נפגש עמו לצורך קבלת הלוואה עבור TCI ולאחר הפגישה אף העביר אליו מסמכי ניהול חשבונות כוזבים של החברה; העביר לו בקשות ביחס לשתי הלוואות שחרגו ממסגרת האשראי; והצהיר הצהרות שקריות בדבר השימוש המיועד בהלוואות אלו.

המשיב הוסיף ודחה את טענת המערער לפיה במסגרת חלק מהסעיפים בכתב האישום המתוקן לא הובהר מי הגיש את המסמכים לבנקים, תוך שטען כי "חלקו של המערער במרמה מפורט היטב בתצהירים השונים" וכי טענה זו מקומה להתברר בהליך העיקרי.

אשר לסוגיית ההתיישנות, נטען כי יש לדחות את טענת המערער, שכן די בהיקף המרמה, תחכומה והעובדה שבוצעה כלפי שני בנקים נפרדים כדי להוות "נסיבות מחמירות" לצורך צורתן המחמירה של עבירות המרמה והזיוף.

לבסוף, באשר לצו המעצר, טען המשיב כי צדק בית המשפט המחוזי בקביעתו לפיה צו המעצר עונה על דרישות סעיף 6(3) לפרוטוקול המתקן, וכי מקומן של טענות המערער בקשר לתוקפו של הצו לפי הדין האמריקני להתברר בהליך הפלילי גופו.

15. לשלמות התמונה יצוין כי מזרחי הגיש אף הוא ערעור על החלטת ההסגרה בעניינו, ואולם, משיקוליו שלו ביקש מזרחי לחזור בו מערעורו במעמד הדיון שהתקיים בעניינו ביום 25.6.2020, ולפיכך הוא נדחה ומזרחי הוכרז כבר-הסגרה (ע"פ 5998/19 מזרחי (שוהם שוורץ) נ' היועץ המשפטי לממשלה (30.6.2020)).

16. לאחר שעיינתי בערעור ובנספחיו ושמעתי את באי-כוח הצדדים בדיון שנערך לפנינו, באתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות.

17. המסגרת הנורמטיבית לענייננו מצויה בהוראות חוק ההסגרה. תכלית חוק ההסגרה היא, בין היתר, מניעת הפיכתה של מדינת ישראל למקום מקלט לעבריינים, באופן שיסכן את ביטחונם של אזרחי המדינה ויפגע בתדמיתה הבינלאומי; השתתפות במאבק הבינלאומי למיגור הפשיעה וסיכול הימלטות פושעים מנתינת הדין על מעשיהם; ותיחום הפגיעה בזכותו של המבוקש לחירות, במידה שאינה עולה על הנדרש, בהתאם להוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו (ע"פ 678/19 גרוזדוב (אוסטורובסקי) נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 13 לפסק דינו של המשנה לנשיאה ח' מלצר, ופסקה 2 לפסק דיני (27.1.2020)).

סעיף 9(א) לחוק ההסגרה קובע, כי בית המשפט יכריז על מבוקש כבר-הסגרה, אם הוכח "כי יש ראיות שהיו מספיקות כדי להעמידו לדין על עבירה כזאת בישראל, וכי נתמלאו שאר התנאים הקבועים בחוק להסגרתו".

בית משפט זה שב והדגיש כי בבחינת התשתית הראייתית טרם ההכרזה על מבוקש כבר-הסגרה לצורך העמדתו לדין על ידי מדינה שעמה יש לישראל הסכם הסגרה, אין צורך להכריע האם יש בחומר הראיות כדי להוביל להרשעת המבוקש, אלא די בקיומה של "אחיזה לאישום", קרי, ראיות שיש בהן כדי להצדיק את המשך בירור אשמתו של המבוקש במדינה המבקשת להעמידו לדין (ע"פ 8304/17 למפל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 22 לפסק דיני (8.5.2018); להלן: ענין למפל; ע"פ 4576/18 גרוס נ' מדינת ישראל, בפסקה 11 לפסק דיני (25.2.2019)).

במסגרת בירור זה, אין לבחון את משקלן של הראיות השונות או את קבילותן, ואף עדות שמיעה – כגון במסגרת תצהיר המסכם את עיקרי הראיות שהעלתה החקירה נגד המבוקש – עשויה להספיק כדי לבסס את בקשת ההסגרה (ע"פ 8010/07 חזיזה נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (13.5.2009)). כללו של דבר, הנחת המוצא לשם בירור התשתית הראייתית בהליכי הסגרה היא, כי המדינה המבקשת את ההסגרה אינה צריכה להוכיח את נכונותם של ממצאי החקירה הנמסרים על ידה, וכי השאלה אליה נדרש בית המשפט

המתבקש להכריז על ההסגרה היא זו בלבד: האם מדובר בעובדות שיש בהן כדי להצדיק את העמדתו של המבוקש לדין.

ביסוד גישה זו עומדת התפיסה שלפיה בירור טענותיו העובדתיות של המבוקש כלפי ממצאי החקירה שהוצגו בעניינו כבר בהליך ההסגרה, תחייב את בית המשפט היושב בדין להיחשף לכלל הראיות העומדות בפני רשויות החקירה שבמדינה המבקשת, לחקור את המצהירים מטעם אותה מדינה, ולקבוע ממצאי מהימנות עוד בטרם ההליך הפלילי שיתנהל בעניינו של המבוקש. מצב מעין זה יהפוך את הליך ההסגרה להליך פלילי במהותו, שבו מחויבת המדינה המבקשת בהבאת כלל ראיותיה ארצה על מנת שניתן יהיה לבחון אותן ולקבוע את משקלן המתאים, באופן שייצר הליך פלילי כפול בעניינו של המבוקש.

ייתכנו אמנם מקרים שבהם תתקבל כבר בהליך ההסגרה טענת המבוקש כי ממצאי החקירה בעניינו כוזבים. ואולם, מדובר במקרים חריגים שהנטל להוכחתם רובץ על המבוקש.

18. לאחר בחינת התשתית הראייתית כפי שפורט לעיל, על בית המשפט ליתן את דעתו ליתר הסייגים הקבועים בחוק ההסגרה, ולבחון האם התקיימו כלל התנאים להסגרת המבוקש. כפי שהודגש בפסיקת בית משפט זה, יש לפרש את התקיימות הסייגים להסגרה באופן מצומצם, וזאת, בין היתר, על מנת שלא לעודד עבריינים להימלט ארצה ולהשתמש במדינת ישראל כמקום מפלט מפני אימת הדין.

כך לדוגמה, סעיף 2ב(א)(8) לחוק ההסגרה קובע כי לא יוסגר מבוקש למדינה המבקשת אם "היענות לבקשת ההסגרה עלולה לפגוע בתקנת הציבור או באינטרס חיוני של מדינת ישראל". ואולם, בפסיקה נקבע, כי סייג זה שמור עבור מקרים חריגים ביותר שבהם "הפגיעה בזכויותיו של המבוקש כתוצאה מהסגרתו הינה בעלת עוצמה מיוחדת, אשר יש בה כדי להכריע את האינטרס הציבורי הגלום בהסגרתו" (ע"פ 7835/17 בלומברג (אלזרה) נ' היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה 14 לפסק דיני (7.11.2018); ענין למפל, בפסקה 35).

בדומה, אף ביחס לטענות שעניינן בשיהוי בו נקטה המדינה המבקשת בהגשת בקשת ההסגרה, נקבע כי רק נסיבות חריגות של שיהוי עשויות לסכל את הסגרת המבוקש למדינה המבקשת (ע"פ 3439/04 בזק (בוזגלו) נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נט(4) 294, 302–303).

לבסוף, ככלל, אין מקום לברר במסגרת הליך ההסגרה טענות שלפיהן אין להסגיר את המבוקש נוכח הוראות הדין במדינה המבקשת, אלא עליהן להישמע בעת ניהול ההליך הפלילי בבית המשפט שבמדינה המבקשת, אשר לו המומחיות לקבוע האם קוימו הוראות הדין במלואן, ומהו הסעד הראוי בגין הפרתן (ראו ע"פ 9026/11 שוחט נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 29 (6.12.2012); ע"פ 3234/10 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקאות 14–15 (16.1.2011)).

19. בענייננו, אין מחלוקת שהמערער נחשב למבוקש כהגדרתו בסעיף 2א(א)(2) לחוק ההסגרה, דהיינו אדם שנאשם במדינה המבקשת בשל "עבירת הסגרה", המוגדרת בסעיף 2א(א) לחוק ההסגרה כעבירה שאילו נעברה בישראל דינה היה מאסר שנה לפחות.

לפיכך, טרם ההכרזה עליו כבר-הסגרה, יש לבחון האם התשתית הראייתית שעליה נסמכת ממשלת ארצות הברית בבקשת ההסגרה, היתה מספיקה לצורך העמדתו לדין פלילי בישראל.

התשתית הראייתית

20. בית משפט המחוזי קבע כאמור, כי קיימת תשתית ראייתית במידה הנדרשת להסגרת המערער לארצות הברית לשם בירור אשמתו בדין פלילי. מנגד, לטענת המערער, לא קיימת בחומר הראיות תשתית מספקת לביסוס מעורבותו בעבירות המרמה שתוכננו ובוצעו על ידי מזרחי, והסגרתו לארצות הברית התבקשה על יסוד שיקולים זרים: הבאתו למתן עדות במשפטו של מזרחי.

לשון אחר, המערער אינו חולק על כך שקיימת תשתית ראייתית מספקת להעמדת מזרחי לדין, אלא טוען להגנתו כי לא הונחה תשתית לכך שהוא עצמו היה מודע למעשי המרמה של מזרחי בעת שפעל כדי להשיג עבורו את האשראי מהבנקים השונים. טענה זו אין בידי לקבל.

21. בתצהירה השלישי של ויליאמס מפורטים חלק מהמעשים המיוחסים למערער בסעיפי האישום נגדו, והאינדיקציות המצביעות על מעורבותו בהם. בסעיף 2 לתצהיר זה, נכתב כי המערער אישר בהודעתו מיום 6.3.2012 כי חתימתו מתנוססת על טופס בקשת הלוואה מ-UCB למטרת רכישת מוצרים שונים, כחלק מפעילותה של NEI; כי וולמן מסר בהודעתו מיום 21.6.2011 כי לא היה מאשר את ההלוואה אם היה יודע

שהנתונים שהוגשו לו כוזבים (והדבר עולה אף מתצהירו שצורף להליך); וכי חקירה פורנזית שערכה רואת-חשבון מטעם ה-FBI, ניקול ברלוביץ (להלן: ברלוביץ), העלתה כי בכספים אלו נעשה שימוש, בין היתר, לקניית המחאות בנקאיות שהועברו לחשבונות בנק של TCI שבהם היתה למערער ולמזרחי שליטה משותפת, וכי המערער היה מעורב ברכישת המחאות אלו, אף ששמו לא הופיע באופן גלוי בהקשר לרכישה.

בהמשכו של תצהיר זה, מפורטות אינדיקציות שונות באשר לידיעת המערער אודות מעשי המרמה המיוחסים למזרחי. כך לדוגמה, בהודעתו מיום 1.12.2010 מסר המערער כי עזב את עבודתו אצל מזרחי במהלך שנת 2005 לאחר שנוכח כי ה-"monkey business" תפסו נתח גבוה במיוחד מכלל עסקיו של מזרחי. המערער הגדיר את המושג "monkey business" כפעילות הונאה שנעשתה ביחס לחשבונות החייבים של החברות, ששימשה אותן כדי להשיג אשראי מבנקים שונים.

עוד פורט בתצהיר זה, כי המערער מסר בחקירתו כי לדעתו רואה החשבון שעבד עבור מזרחי שימש כבובה ("stooge"), שכן רק "stupid blind bat", כלשונו, יכול היה לפספס את העובדה שמזרחי זייף את חשבונות החייבים של החברות; כי כבר סביב תחילת שנת 2000 ביקש להתפטר מעבודתו עבור מזרחי עקב חשדותיו על קיומם של מעשי ההונאה מצדו, ואולם שוכנע להישאר לאחר שמזרחי התחייב כי יישא בעצמו בכל האחריות עבור פעולותיו; כי לקראת שנת 2005 ביקש פעם נוספת להתפטר, לאחר שנוכח בהגדלת היקף פעילות ההונאה בחברות, ואולם נענה לתחנוניו של מזרחי ונשאר לעבוד עבורו שישה חודשים נוספים; כי לא ביקר במחסני החברה, אולם לא היה מופתע אילו היה נודע לו כי לא היה שם ציוד רב, שכן קיים קשר ישיר בין חשבונות החייבים שזויפו ובין כמות הסחורה שהחזיקו החברות; וכי ידע שחשבונות החייבים זויפו משום שתזרים המזומנים של החברות היה דל בהשוואה למה שהיה מצופה אילו חשבונות החייבים היו משקפים את מצב המכירות של החברות בפועל.

נוסף על כך נמסר בתצהיר, כי בחקירתו מיום 6.3.2012 מסר המערער כי ניסה להתפטר מתפקידו במהלך שנת 2003 לאחר שהחל לתהות אודות היקף ההונאה שבה היה מעורב מזרחי; וכי כשהתפטר מתפקידו בחברות, רוב הפעילות העסקית של מזרחי כבר היתה מבוססת על מעשי מרמה.

הנה כי כן, כלל האינדיקציות שתוארו לעיל, מלמדות על קיומה של תשתית ראייתית שיש בה כדי לקשור את המערער למעשי ההונאה המיוחסים למזרחי. זאת, שכן הובאו ראיות לכך שהמערער ידע על פעילות ההונאה המתבצעת בחברות, על זיוף

חשבוניות החייבים, ועל כך שההלוואה שביקש מ-UCB לא עמדה לשרת את המטרה שלשמה היא ניטלה, ובכל זאת, המשיך לפעול במטרה להגדיל את נפח האשראי של החברות.

22. מוסיף המערער וטוען כי אין לייחס כל משקל לתצהירה של ויליאמס, מאחר "שהדברים שהובאו בשמו בתצהירה של ויליאמס, כאמור, הינם בליל של דברים המהווים, בסופו של יום, עיוות של ממש מהדברים שמסר בהודעותיו". לטענתו, העובדה שעזב את עבודתו עבור מזרחי מלמדת דווקא על כך שבזמן אמת סמך על אמירותיו של מזרחי שלפיהם "מדובר בקשיים תזרימיים שעתידיים לבוא על פתרון", וכי ברגע שהבין כי אין שינוי במצב זה, החליט להתפטר מאותה עבודה.

לשיטתו, היעדרן של ראיות קונקרטיות מלבד הודעותיו; העובדה שכתב האישום שהוגש נגד מזרחי בשנת 2012 לא כלל אישומים נגדו; והימנעות רשויות החקירה בארצות הברית משליחת העתק מהודעות המערער לגופן – מלמדים כי תצהירה של ויליאמס "אינו מדויק לשון המעטה".

ואולם, ראשית, כפי שהובא מתצהירה השלישי של ויליאמס, קיימות ראיות נוספות מלבד הודעות המערער, המצביעות על ידיעתו בזמן אמת אודות מעשי המרמה המיוחסים למזרחי, ובכללן, ממצאי חקירתה של ברלוביץ. שנית, והיא העיקר, מקומן של טענות המערער באשר למשקל שיש ליתן להודעותיו שנגבו על ידי ויליאמס, כמו גם באשר לממצאי החקירה של ברלוביץ, מקומן להתברר במסגרת ההליך הפלילי שיתנהל לאחר הסגרתו לארצות הברית.

בידיו של בית המשפט הדן בעתירה להסגרת מבוקש, אין את הכלים המתאימים כדי לבחון את משקלן של הראיות השונות, או את מהימנותם של העדים שתצהירה נמסרו במסגרת הבקשה. זאת, בין היתר, לאור העובדה כי מוסרי התצהיר אינם נמצאים במדינת ישראל ולא ניתן לחוקרם על תצהיריהם. משכך, בשלב זה של בקשת ההסגרה, הנחת העבודה היא כי הדברים שנמסרו בידי גופי החקירה משקפים את הממצאים העולים מחקירתם, והנטל להוכיח כי גופי החקירה במדינה שיש לישראל הסכם הסגרה עמה, מעוותים את ממצאי החקירה באופן מודע מתוך שיקולים זרים, מוטל על כתפיו של הטוען לכך. בנטל זה לא עמד המערער.

מובן כי אין בכך כל הבעת עמדה באשר לתוצאת ההליך הפלילי העיקרי. כאמור, מטרת בחינת התשתית הראייתית בשלב זה היא לוודא כי הסגרת המבוקש תבוצע כאשר

קיים טעם בבירור אשמתו בהליך פלילי במדינה המבקשת את הסגרתו. מטרה זו מושגת כאשר חומר הראיות, שעל בסיסו מתבקשת ההסגרה, מוצג לבית המשפט, וכאשר בית המשפט נוכח כי ראיות אלו אינן חסרות ערך על פניהן (ראו ענין חזיזה, בפסקה 17).

23. לבסוף, נוכח מהות הליך ההסגרה, מובן כי אין לקבל את טענת המערער לפיה היה על בית המשפט המחוזי לדון בתצהירים שונים שהובאו מטעמו להוכחת חפותו. הליך ההסגרה אינו ההליך המתאים לבחינת משקלן של הראיות השונות בתיק הפלילי. ככל שקיימות למערער ראיות טובות לזכותו, מקומן להתברר בהליך העיקרי, במסגרתו ייחקרו העדים הרלוונטיים על תצהיריהם, ובסופו של דבר ייקבעו ממצאי מהימנות ועובדה על בסיס מכלול הנתונים שיובאו בהליך.

תקנת הציבור

24. יש לדחות אף את טענת המערער שלפיה כל מטרותיה של בקשת ההסגרה נגדו אינה אלא להביאו למתן עדות במשפטו של מזרחי, ומשכך היענות לבקשת ההסגרה תפגע באופן ממשי בתחושת הצדק, באופן המקים בעניינו את הסייג בדבר תקנת הציבור.

טענות המערער בענין זה נטענו בעלמא, ללא תשתית ראיתית שיש בה כדי לתמוך בהאשמות שייחס לרשויות החקירה בארצות הברית, בדבר סילוף דבריו מתוך שיקולים זרים.

אף העובדה כי המערער לא נכלל בכתב האישום שהוגש נגד מזרחי בשנת 2012, אין בה כדי ללמד על כך שרשויות החקירה בארצות הברית סברו כי אין מקום להעמידו לדין. כפי שציין בית המשפט המחוזי, מדובר בתיק מורכב שחקירתו התנהלה במשך שנים ארוכות, ולא מן הנמנע כי שיקולים שונים שעמדו בבסיס ההחלטה שלא להעמידו לדין בתחילה, השתנו בשלב מאוחר יותר עם התקדמות החקירה בעניינו.

25. אף טענת השיהוי שהועלתה בהקשר זה – דינה להידחות. בקשת ההסגרה הוגשה אמנם למעלה מ-10 שנים לאחר שסיים המערער את עבודתו עבור מזרחי, אולם כפי שנקבע בפסיקתו העקבית של בית משפט זה, הסייג שעניינו בתקנת הציבור שמור עבור מקרים חריגים ביותר שבהן הסגרת המבוקש פוגעת פגיעה מהותית ברגשי הצדק והמוסר של הציבור בישראל.

בענייננו, לא שוכנעתי כי הסגרת המערער תפגע בתקנת הציבור במידה הנדרשת כדי למנוע את הסגרתו. זאת בפרט, נוכח חומרת העבירות המיוחסות לו, ובשים לב לכך כי מרבית הראיות נגדו מושתתות על מסמכים פיננסיים, ועל כן הנזק שנגרם לו בשל השיהוי מצומצם יחסית.

התיישנות

26. לטענת המערער, אף בהינתן כל הראיות התומכות לכאורה באשמתו, "לכל היותר ניתן לקבוע כי מדובר בביצוע עבירות בדרך של 'עצימת עיניים' ועל כן לא ניתן לייחס לו את ביצוע העבירות "בנסיבות מחמירות". משכך, נטען כי מדובר בעבירה מסוג עוון שתקופת ההתיישנות בגינה היא חמש שנים, ואלו חלפו בטרם חקירתו הראשונה בשלהי שנת 2010.

אולם, לאור המסקנה אליה הגעתי באשר לקיומה של תשתית לכאורית הן באשר למצגי שווא שנעשו על ידו לשם הגדלת היקף האשראי של החברות הן בדבר מודעותו לפעילות ההונאה של מזרחי, הרי שיש לדחות את טענת המערער אף בסוגיה זו.

כאמור, המעשים המיוחסים למערער אינם כוללים רק את התעלמותו מסימני האזהרה בדבר פעילות ההונאה של מזרחי, אלא אף מעשים אקטיביים שנעשו למשך תקופה ממושכת, אשר נועדו להביא להגדלת היקף האשראי שהתקבל מהבנקים עבור החברות תוך מסירת מידע כוזב ביודעין, וכל זאת בידיעה כי הכספים שיתקבלו מהבנקים ישמשו למטרה שונה מזו שלשמה התבקשו. די בהיקף המעשים הללו ובתחכום שבו נעשו, כדי לבסס תשתית מספקת להעמידו לדין בעבירות הכוללות יסוד של נסיבות מחמירות (ראו ע"פ 2333/07 תענך נ' מדינת ישראל, פסקה 108 (12.7.2010); ע"פ 816/10 גולד נ' מדינת ישראל, פסקה 61 (3.9.2012)).

צו המעצר

27. טענה נוספת שהעלה המערער היא כי עותק צו המעצר שהומצא על ידי רשויות החקירה בארצות הברית אינו יכול להיות עותק של צו המעצר המקורי שהוצא לו, שכן הוא לא חתום על ידי שופט או פקיד בית המשפט, ומשכך הוא אינו עומד בתנאים הנדרשים מצו מעצר לפי חוק סדר הדין הפלילי האמריקני. לתמיכה בטענה זו הוגשה לבית המשפט המחוזי חוות דעת מומחה באשר לדין הפלילי האמריקני, וחוות דעת נוספת הוגשה אף בהליך זה.

בא-כוח המערער אשר מודע לכך שהליך זה אינו המקום המתאים להכרעה בכללי הפרוצדורה בדין האמריקני, מבקש לטעון כי ההכרעה בתוקפו של צו המעצר נדרשת על מנת להכריע האם נמסר העתק של צו המעצר המקורי, או שמדובר בעותק של "פיסת נייר" שאין לה כל תוקף חוקי. לטענתו, אם יתברר כי לא הוגש עותק מצו המעצר המקורי שהוצא נגדו, ממילא לא התקיימה הדרישה שבסעיף 6(3) לפרוטוקול המתקן, ואין מקום להסגירו.

28. אף בטענה זו לא מצאתי ממש. ראשית, מעיון בעותק צו המעצר שצורף לתצהיר ארקו עולה כי במקום המיועד לחתימת פקיד בית המשפט, מצורפת חתימה הנחזית להיות כזו שנחתמה על הצו המקורי על ידי פקיד בית משפט בשם Luis R. Rodriguez. משכך, לא מצאתי מקום להידרש לשאלה האם היה מקום לצרף את חוות הדעת שהוגשה ביחס לדין הזר, שכן אף בחוות דעת זו נכתב כי צו מעצר שחתום על ידי פקיד בית משפט הוא בר-תוקף לפי הוראות הדין האמריקני.

שנית, על מנת להכריע בטענה כי העתק צו המעצר שצורף לבקשת ההסגרה אינו נאמן למקור, נדרשת הכרעה באשר לתוקפו של צו מעצר זה לפי הדין האמריקני. זאת מאחר שאם יתברר כי מדובר בצו מעצר תקין, הרי שאף לשיטת המערער אין מקום להניח כי אין מדובר בעותק נאמן לצו המעצר המקורי. ואולם, הליך זה אינו המקום המתאים לליבון סוגיות בדין האמריקני, שמקומן להתברר בהליך הפלילי גופו.

מטרת הדרישה למסירת העתק של צו המעצר היא להניח תשתית ראייתית בדבר החלטה שיפוטית שניתנה אודות מעצר המבוקש במדינה המבקשת את הסגרתו. בענייננו, די בתשתית שהונחה בבקשת ההסגרה כדי ללמד כי הוצא נגד המערער צו מעצר על ידי בית המשפט הפדראלי המחוזי במחוז מרכז בקליפורניה שבארצות הברית.

29. סיכומם של דברים, אני סבור כי בענייננו של המערער התקיימו הדרישות הפרוצדורליות, כמו גם המהותיות, הנחוצות כדי להסגירו לארצות הברית לפי חוק ההסגרה: התשתית הראייתית שהוצגה בבקשת ההסגרה עונה על דרישת 'האחיזה לאישום'; העבירות המיוחסות לו לא התיישנו; שיקולי תקנת הציבור אינם מונעים את הסגרתו; והוכח במידה הנדרשת להליך ההסגרה כי הומצא עותק נאמן למקור של צו המעצר שהוצא נגדו.

30. אשר על כן, אציע לחברותיי לדחות את הערעור, ולהותיר על כנה את ההכרזה על המערער כבר-הסגרה לארצות הברית.

ש ו פ ט

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופטת ע' ברון:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של כב' השופט י' אלרון.

ניתן היום, י"ד באלול התש"ף (3.9.2020).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת